

AKKOORD OVER MEERJARENBEGROTING EU NOG VER WEG

OP ZOEK NAAR HET COMPROMIS

De sfeer tijdens de top over de Europese meerjarenbegroting afgelopen maand loog er niet om: het beeld van 27 kibbelende landen heeft het imago van de EU geen goed gedaan. Hoeveel tijd rest er nog? En gaan de regeringsleiders er de volgende keer wel uitkomen? PM vraagt het Arnout Mijs, onderzoeker aan het Instituut Clingendael. 'Met 27 geladen pistolen op tafel is het lastig om tot overeenstemming te komen.'

TEKST RIANNE WATERVAL

Tijdens de Europese Raad van 22 en 23 november jongstleden leek consensus over de Europese meerjarenbegroting ver te zoeken. De Europese Commissie boekte in haar voorstel ruim 1.000 miljard in voor het Meerjarig Financieel Kader 2014-2020. Voorzitter van de Europese Raad Herman van Rompuy snoepte hier al 80 miljard vanaf. Menig regeringsleider wil nog verder gaan, met de Britse premier Cameron aan kop.

De agenda voor de geplande Europese top van 13 en 14 december zit al bomvol – de perikelen omtrent de Eurocrisis en een mogelijk *Grexit* hebben prioriteit – dus de regeringsleiders gaan op z'n vroegst in januari 2013 pas weer om de tafel voor een mogelijk akkoord. De crisis heeft de onderhandelingen op scherp gezet. Regeringsleiders die thuis moeten bezuinigen kunnen het niet verkopen dat in

'DE TIJD BEGINT NU WEL TE TIKKEN'

Brussel de budgetten voor de begroting stijgen. Bovendien moet ook het Europees Parlement nog goedkeuring geven aan de meerjarenbegroting.

'Er is nog ruimte,' verzekert Arnout Mijs van het Instituut Clingendael, 'al begint de tijd nu wel te tikken.' De onderzoeker kwalificeert de mislukte top als 'een eerste afstapting om tot een compromis te komen'. Het is volgens hem niet verwonderlijk dat een akkoord uitbleef: 'Met 27 geladen pistolen op tafel is het lastig om tot overeenstemming

te komen. Er is wat in de lucht geschoten, maar daarmee is er nog geen man overboord. Iedere regeringsleider zit in Brussel met een eigen balans en wil met opgeheven hoofd thuis kunnen komen. Niet voor niets waren er al elf veto's uitgesproken voordat de top was begonnen. Premier Rutte kan nu nog zeggen dat hij zijn rug heeft rechtgehouden, maar op den duur zal hij toenadering moeten zoeken.'

GEGOOCHEL

Mijs is het met EU-president Van Rompuy eens dat we het verloop van de onderhandelingen over de meerjarenbegroting niet moeten 'dramatiseren': de staatshoofden en regeringsleiders hadden in 2005 immers ook twee onderhandelingsronden nodig om een akkoord over het huidige Meerjarig Financieel Kader te bereiken. 'De facto staan veel regelingen al in de steigers, de precieze cijfers moeten alleen nog worden ingevuld. Achter de schermen blijven ambtenaren hiermee bezig,' laat de onderzoeker weten. 'Desalniettemin is er een periode noodzakelijk om de projecten te laten starten: er is tijd nodig om alle subsidies van een wettelijke basis te voorzien.'

Het gegoochel met cijfers geeft vaak een vertekend beeld, stelt Mijs. 'Zo stijgt de begroting inderdaad in absolute cijfers ten opzichte van het huidige Meerjarig Financieel Kader. Maar als percentage van het Europese Bruto Nationaal Inkomen daalt de begroting echter.' De onderzoeker wijst erop dat het voorstel van Van Rompuy – een kleine 1.000 miljard euro verdeeld over zeven jaar – neerkomt op een gemiddelde van minder dan 145 miljard per jaar. 'Dit bedrag is bestemd voor 500 miljoen Europeanen. Voor de 17 miljoen inwoners van Nederland wordt binnen de rijksbegroting jaarlijks ruim 250 miljard ingeboekt.'

WORST CASE SCENARIO

Mijs vindt het jammer dat, ondanks ambitieuze voorstellen van de commissie, een modernisering van het Meerjarig Financieel Kader is uitgebleven. Een gemiste kans, aldus de onderzoeker. 'De afgelopen jaren ging vrijwel alle aandacht

Ook premier Rutte mocht zijn prioriteiten toelichten aan commissievoorzitter Barroso en EU-president Van Rompuy tijdens de biechtstoelprocedure

uit naar het redden van de Eurozone en dat heeft ervoor gezorgd dat de huidige situatie niet veel anders is dan die van zeven jaar geleden. Er is te weinig tijd vrijgemaakt en wil gekweekt om het begrotingsbeleid grondig te hervormen,' stelt hij. 'We kunnen veel winst boeken met een effectiever en efficiënter beleid. Dit vraagt om een andere verdeling van de budgetten. Door een grotere focus op innovatie en onderzoek kan economische groei worden gestimuleerd.'

Toch zijn dit vaak de eerste posten die sneuvelen in de onderhandelingen, constateert Mijs. 'Dat geldt eigenlijk voor alle budgetten die geen primaire link hebben met de lidstaten. Er zit simpelweg geen directe belangenbehartiger aan de onderhandelingstafel. Zo is het ook makkelijk snijden in het Europees ambtenarenapparaat en het buitenlands beleid.'

De jongste aanpassingen in de conceptbegroting illustreren dit maar weer eens. Er wordt minder geschrapt op landbouwsubsidies en regionale structuurfondsen dan in het voorstel van de commissie is ingeboekt. Een verschuiving die ten koste gaat van de Europese subsidies voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie. Een terrein waarop premier Rutte vooraf zwaar had ingezet, niet voor niets omschreef hij deze aanpassing als 'minder plezierig' na afloop van de top.

'De *friends of better spending* – zoals de nettobetalers Oostenrijk, Duitsland, Finland, Frankrijk, Zweden en Nederland zich graag noemen – vormen een machtig blok, maar zijn slechts enkele van de 27 lidstaten,' zegt Mijs. 'Zij staan tegenover een grotere groep van netto-ontvangers, beter bekend als de *friends of cohesion*. Deze club landen – waaronder Spanje, Portugal en de Baltische staten – zullen hun verworvenheden niet zonder slag of stoot opgeven en pleiten voor het behoud van de regiofondsen.'

Wat staat onstewachten als de lidstaten er in het komend jaar wederom niet uitkomen? 'Als de regeringsleiders geen akkoord bereiken, ontrolt zich een *worst case scenario* voor de landen die we nu beschouwen als nettobetalers,' waarschuwt de onderzoeker. 'De begroting van 2013 wordt dan – met een inflatiecorrectie – doorgeschoven naar het volgende jaar. Aangezien de budgetten in de Europese meerjarige begroting gedurende zeven jaar oplopen, is dit een zeer ongunstige uitkomst. De begroting van 2013 is de hoogste van de afgelopen jaren. Bovendien verliest Nederland na volgend jaar de korting die is bedongen op de EU-betalingen als er geen nieuwe afspraken worden gemaakt. Als Rutte pragmatisch nadenkt, zal hij wel tot een compromis moeten komen.' ●

BERICHT UIT BRUSSEL

DE WINDTURBINES VAN DON QUICHOTE

Vijf jaar geleden stemden de EU-regeringsleiders voor forse investeringen in een beter milieu. Tegen 2020 de emissies met 20 procent verminderen, 20 procent energie besparen en 20 procent hernieuwbare energie gebruiken, dat is het plan. No-bele doelstellingen, maar ze vragen vele tientallen miljarden en hebben bovendien het risico dat overheden bij die investeringen nationale bedrijven bevoornden.

Daarom heeft de Europese Commissie vastgesteld welke steun wél kan. In principe is steun die bedrijven bevoordeelt en de concurrentie vervalst verboden. Een lidstaat zou zijn eigen bedrijven kunnen voortrekken, zodat de bedrijven die de meeste steun krijgen 'winnen', in plaats van de beste.

Steun mag echter wel worden gegeven als er een algemeen belang mee gediend is, zoals verbetering van het milieu. De Nederlandse overheid investeert bijvoorbeeld een paar miljard in windparken op zee. Ieder bedrijf kreeg een kans deze parken te bouwen, zodat Den Haag het goedkoopste en efficiëntste voorstel kon selecteren. Daar had de commissie geen bezwaren tegen.

Ik ben nu bezig deze regels voor milieusteun te herzien. Om te zien wat goed gewerkt heeft en wat beter kan, hebben we net een consultatie gehouden. Daarop zijn antwoorden uit alle landen en in alle talen binnengekomen. Dat allemaal verwerken is geen sinecure.

Dit werk geeft een goed beeld van wat er in Europa gebeurt en levert verrassende inzichten op. Zo haalt Spanje een veel groter deel van zijn energie uit wind dan Nederland. De windmolens van Don Quichote zijn verleden tijd en vervangen door windturbines. De Spanjaarden zijn zelfs al zo ver dat ze ruim 30 procent uit pure hernieuwbare energie halen.

Je leert ook dat elk land z'n eigen aanpak heeft. In Nederland is bijvoorbeeld stadsverwarming vanwege de efficiëntie weer populair aan het worden, terwijl dit in andere landen juist met oude, verspillende technologieën wordt geassocieerd. En ik begrijp nu ook beter waarom er in Duitsland – toch niet het zonnigste land in Europa – zoveel palen met zonnepanelen staan. Daarom is het werken met collega's uit alle lidstaten zo de moeite waard.

De uitdaging is om eind 2013 nieuwe regels te hebben vastgesteld. Die moeten het mogelijk maken onze milieudoelstellingen te halen, zonder dat de markt sterk verstoord wordt en op zo'n manier dat de energie zo effectief en goedkoop mogelijk wordt geleverd.

RUBEN SCHELLINGERHOUT IS BELEIDSMEDEWERKER OP DE AFDELING STAATSTEUN, ENERGIE EN MILIEU VAN HET DG MEDEDINGING BIJ DE EUROPESE COMMISSIE.

Wilt u ook berichten uit Brussel?
Neem dan contact op:
redactie@pm.nl

Voorzitter van de Europese Raad Herman van Rompuy (midden) is er tijdens de Brusselse top van 22 en 23 november jongstleden niet in geslaagd de 27 regeringsleiders op een lijn te krijgen